

TEXT: TOM ŘEPÍK FOTO: PRACOVNÍ ARCHÍV AUTORA

SJEZDAŘ
Redford

Světová áčková celebrita Robert Redford nebyl nikdy typickou celebritou coby lyžař. Introvert a samotář, který se nikdy neúčastnil okázalých exhibičních závodů hvězd, nenechával se vidět ve VIP lóžích tribun svěťáků a jeho tryskáč nelétal do Gstaadu ani Mořice – nikdy žádný neměl.

Kým naopak je a vždy byl – lyžařem tvrdého jádra, pověstným srdcařem; nesporně dost sobeckým, aby střežil svůj drahocenný osobní čas na sněhu jako oko v hlavě. Každý z nás jej máme omezený a každý se toužíme vymanit z našeho civilního já a ztrácet se v kráse a rozjařenosti, kterou sníh a lyžování poskytují. On jakbysmet.

Lyžuje expertně. Přes půl století vlastnil horský resort Sundance v Utahu, který od svého založení slouží za vzor tomu, jak provozovat lyžařské středisko s noblesou, udržitelností a tím nejčistším ekologickým svědomím. Nebyl takový ten neviditelný, nikdy nepřítomný landlord; vcelku naopak – vždy chtěl mít věci pod kontrolou a co nejvíc ve svých rukou. Co lyžaře Roberta Redforda činí odlišným od většiny z nás, o celebritách nemluvě – naučil se lyžovat skrz závodění, což jej katapultovalo na míle před tradičním způsobem se učící lyžařskou populaci.

Antikorporátní

Lyžovat začal relativně pozdě, po své třicítce. Vyrůstal v Kalifornii na pláži a věnoval se vodním a týmovým sportům. S nástupem na denverskou univerzitu o vše dosavadní ztratil zájem a začal se věnovat individuálním sportům – tenisu, lezení a později lyžování. To jeho srdce upoutalo nejsilněji, definitivně a natrvalo.

V Coloradu jezdil na lyže téměř každý univerzitní student; mladý Redford ne. To byl celý on: nelyžoval, protože lyžoval kdekdo okolo. Místo toho se dal na lezení v úžasných teré-

FOTO: GETTY IMAGES

S hereckým partnerem ve zločinu Paulem Newmanem v kultovní kovbojce Butch Cassidy a Sundance Kid (1969)

nech kolem Boulderu s jeho pověstnými pěti žehličkami, ikonickými Flatirons. „Uniformita, kdy si každý připínal na střešní nosič auta lyže, mě odrazovala. Rád jsem s ostatními jezdil do Aspenu, ale flámovat. Sedávali jsme v tamním Red Onion – moc dalších podniků v Aspenu tehdy nebylo,“ vzpomínal na svá studentská léta.

S lyžováním začal, až když se přestěhoval do Utahu a rozhodl se tam stavět dům. Tehdy jej naplno oslovilo pojetí přírodního žití i sportování a ohromily tamní scenérie wasatchského hřebene s monumentální horou Timpanagos, na jejichž svazích se později začalo rozrůstat jeho panství. Nicméně už v daleko mladším věku – podle vlastních slov okolo třinácti – věděl, že chce žít někde v horách; vnímal, že právě tam dlí jeho srdce.

V průběhu studií poměrně dobře poznal Colorado a byl svědkem tamní divoké těžby přírodních zdrojů i rozrůstajícího se stavebního rozvoje v okolí středisek a v údolích vedoucích do nich. Měl rád Aspen, ale už

tehdy, na přelomu sedmdesátých let, mu připadal přelidněný, zamořený komerčí a měšťáctvím: „Věděl jsem, že bych se tam cítil nepohodlně. Podobně jako horským městům se dělo coloradskému lyžování. Hledal jsem prostor, čistotu, volnost.“

„Na lyžování si bezmezně cením jeho přirozenosti. Nepotřebuje žádný humbuk, proč taky? Veškerá strojenost, vyumělkovanost, marketing na rekreační lyžování – všechno tohle je mi proti mysli. Vzpomínám, jak jsem byl sám lyžovat ve Snowbirdu a pozoroval jsem tam skupinku chlápků, kteří divoce sjížděli svahy i se vším přirozeným projevem bezprostřednosti. Nemyslím tím nějaké afektované výskání – jednoduše zcela splynuli s přírodou. Přesně tohle je pro mě lyžování.“

„Na druhé straně, řada dalších aspektů dělá lyžování strojeným a čím dál umělejší; to je mi cizí. Jako by někdo potřeboval mít Madison Avenue v horách; tahle mentalita z obchodních center začíná ovládat lyžování a zabíjet jeho původní podstatu,“ komentoval

Při lyžování ve svém resortu Sundance, 80. léta

Redford dobovému tisku oborové poměry zkraje sedmdesátých let a pokračoval: „Jdete lyžovat a octnete se v obležení všech civilizačních neduhů, před nimiž do hor utíkáte. Skoro jako z Orwellova 1984. Je to zvláštní druh ironie: všude, kam se na lyžích hnete, jste obklopeni záběry, snažícími se lyžování idealizovat. Nedávno jsem byl v Park City, čekal ve frontě na lanovku – všude v dohledu instalovali obrazovky a pouštěli na nich dokola lyžařské záběry. Nenechali vás být. Naštěstí je už dali pryč – snad si tam někdo uvědomil, že už to přehánějí. Lyžování nepotřebuje žádný velký marketing. Práví lyžaři nechťejí takový ten syntetický přístup plný agresivních prodavačských triků na něco, co má být přirozené.“

Věděl, že chce žít někde v horách; vnímal, že právě tam dlí jeho srdce.

Podle Redforda byl hlavním viníkem ohrožujícím lyžování korporátní přístup, který už v sedmdesátých letech začal nenápadně, leč plíživě, obor pohlcovat, a Redford měl dostatečně citlivou optiku, aby fenomén vnímal. Vždy tíhnul k pověstným pionýrům lyžování, jaké reprezentoval Dave McCoy z Mammothu (představen v této rubrice v prvním letošním SNOW 124), či zakladatelům rekrutujícím se z legendární Desáté horské divize, kteří rozvoji přírodního lyžování obětovali veškerý svůj čas a energii. Znali své středisko, které si často sami našli a vytýčili poté, co jej křížem krážem prolyžovali, prozkoumali jeho terény, celé hodiny stoupali na lyžích na vrcholy, ve dne i v noci, ve větru a vánicích. Poznali svůj terén na vlastní nohy, každý metr. „Na rozdíl od univerzitních bílých límečků – manažerů, kteří nikdy nestáli na lyžích a kteří ani nepotřebují poznat kopec. Stačí jim mapa a statistiky, a už se tasí s čísly a plány. Jenže v těch střediscích je to cítit. Jak kdyby byla z plastelíny. Lyžování nepotřebuje neon. Tohle korporátní přemýšlení je odpudivě sterilní a destruktivní pro sport,“ uvedl vizionářsky do tisku poloviny sedmdesátých let.

„Korporace zachází příliš daleko, dělají věci příliš rychle a utrácí příliš peněz za aspekty, které pro lyžaře nejsou důležité. Snaží se vytvořit trh namísto toho, aby poskytli něco životaschopného a nechali pravý trh spontánně přijít. Měli by si říct, že když někdo touží plavat, ať si počká na léto nebo jede na

Floridu. Ale snažit se v horách poskytnout všechno každému – kam to povede? Kazí to zkušenost z lyžování a lidi to začínají vnímat. Začínají se z těch středisek stahovat a říkat si – Proč bychom tam měli jezdit? Úctují si tolik za denní skipas, ale to není moje vina, že mají potíže se všemi svými bazény, saunami, kluzišti a spoustou dalších nákladů, které se snaží vpašovat do ceny skipasu. A tak si lyžař řekne – Kašlu na ně! Pojedu radši někam stranou, do toho malého areálu, kde jsou věci v pořádku.“

Sjezdař

Když na ZOH 2010 ve Whistleru vyhrál Bode Miller tři olympijské medaile, řadě pamětníků připomněl jiného amerického rebela, Davida Chappeleta, olympijského vítěze z Kitzbühelu. Že si jméno Chappelet nevybavujete? A že olympiáda v Kitzbühelu nikdy nebyla? Ale ovšemže byla a byl tam i Robert Redford; to on je filmový Chappelet na fiktivní kitzbühelské olympiádě. Film Sjezdař šel do kin v roce 1969 a dodnes zůstává populárním programem vděčně se vracejícím na placené kanály kabelových televizí.

Sám Redford o něm přemýšlel takto: „Je chybou považovat Sjezdaře za lyžařský film. Vybral jsem si jako kulisu lyžování, protože ho ze sportů nejradši provozuju a myslím jsem si, že půjde o bezvadný mix – vizuálně, poeticky i prvkem nebezpečí. Film nakonec nebyl nijak úspěšný, protože pro většinu běžných diváků neměl příběh dostatek šťávy, na niž jsou navyklí.“

„Zpět k tomu lyžařskému filmu – bez zápletky film neuděláte. Klidně lze udělat film o chlápovi, co vyrábí závěsy do sprchy – a pokud bude mít kvalitní příběh s dramatickou linkou, pokud bude vypovídat něco silného nebo dobře bavit, pak film o sprchových závěsech bude hitem. Ale pokud nemáte dobrý příběh, nebude to u diváků fungovat. S vyloženě lyžařským filmem brzy dosáhnete bodu, kdy je oko diváka namlsáno; pak buďto vygradujete film do nějakého silného odkazu, odvyprávíte dobrý příběh nebo vytvoříte poutavé drama – a pokud ne, budete pouze dokola recyklovat svou předešlou práci a talent. Lyžařské

filmy nejsou nepodobné módě – zpočátku je tam nové, inovativní a vzrušující, ale pak se narazí na plotnu stagnace, kde to vypadá, že nic dalšího nového se ve filmu neděje. Skoky, salta, slunečné záběry a všechno to nucené šaškování a ječení – chvíli to je fajn, ale co dál?“

„Doufal jsem, že film vrhne světlo na podmínky bytí. Rozhodl jsem se, že chci prozkoumávat téma iluze slávy za každou cenu. Mám rád území nikoho, ty kousky, kde prosvítá dualita lidské podstaty. Naplánoval

chystal na cestu do Francie – pro zajištění reálných sjezdařských záznamů ze ZOH v Grenoble měl k dispozici rozpočet 20 tisíc dolarů, z nichž díl nabídl filmaři Dicku Barrymorovi (blíže jsem tuto epizodu popsal v minulém SNOW 128, Lyžování před kamerou).

Jenže těsně před odletem do Francie přišel manažer Paramountu s nápadem, ať Redford předělá muzikál Prázdniny v Římě s Gregory Peckem a Audrey Hepburnovou. „V duchu jsem reagoval, Bože! Ale nemohl jsem říct jediné slovo. Tak jsem se přizpůsobil.“

Paramount Redfordovi zakoupil letenku první třídou do Říma, aby se tam setkal s režiséry remaku. Redford letenku vzal a vyměnil ji za letenky do ekonomické třídy pro sebe a Barrymora směr ZOH Grenoble: „Říkal jsem si, že to poslouží stejnému účelu: Paramount dostane svůj velký film.“

Redfordův celoživotně komplikovaný psychický stav v té době dostával zvlášť zabrat. V dubnu 1968 byl zavražděn Martin Luther King jr., pár měsíců nato pak Robert Kennedy. V srpnu se demokratické prezidentské shromáždění v Chicagu zvrhlo v masakr. Amerika se jevila jako odcizené místo. „Pokud jste byli morálně vnímavější,“ vzpomíná na tu dobu Redford, „události vámi nutně musely otrávit. Osobně mám za to, že to byla pro většinu Američanů éra naprosto zmatku. Převládala pocit nekolidu.“ Možný lék představovalo vrhnout se do nějaké smysluplné práce. Redford s vidinou filmu Sjezdař v hlavě se vybičoval ke zdokonalení se v lyžování na nejdelších profesionálních sjezdových lyžích.

Zápletky filmu Sjezdař není složitá. Největší naděje amerického týmu se na závodech v Evropě zranila a národní kouč (inspirovaný legendou Bobem Beattiem, hraný Gene Hackmanem) horkotězko hledá náhradníka, až nakonec vybere nezkušeného a nepoddajného Davida Chappeleta (Redforda). Ten se hned po příjezdu na první velké závody v Evropě uvede tím, že arogantně odmítne startovat, protože dostal příliš vysoké číslo. Ve filmu se odehrává jen sjezd, žádné jiné disciplíny; v příběhu je ženská část amerického týmu úspěšnější než mužská, nikdy se však nedostane do

jsem si, že film bude součástí trilogie, která se bude zabývat americkým životem. Po filmu s tematikou lyžování natočíme film o politice, pak bude následovat film ze světa velkého podnikání. Téma bude stále stejné: Pyrrhovo vítězství.“

Možná nejošemetnější část realizace filmu představovalo přechytračení vedení producentské společnosti Paramount, již plánoval Redford projekt představit, aby jej financovala. V Paramountu však chtěli svůj zlatý hřeb vidět v nějakém romantickém kusu, což Redfordovi nehrálo do not. V únoru 1968 se

jediného záběru. Nejmenovaný evropský výrobce podbíhá Američanům, aby si vyzkoušeli jejich značku lyží; mladý rebel Chappellet se ale daleko víc zajímá o kosmopolitní sekretářku firmy. Jejich románek vzplane a vyšumí potom, co diváci vidí Chappelleta zpět v jeho rodném zapadákově kdesi v Coloradu. Vráť se však do závodního cirkusu, zajíždí výsledky a stane se největší americkou nadějí pro olympijské zlato – a vyhraje ho. Konec.

Pointa filmu měla původně vyznít odlišně – když Redford dostal od autora námětu Jamese Saltera scénář, dočetl se v něm, že Chappellet na olympiádě nakonec podlehne svému týmovému kolegovi, dalšímu nepoddajnému nováčkovi, jakémusi jeho mladšímu zrcadlu. Egoistickému Redfordovi se však vyznění nezdálo, a tak si vymohl zápletku pozměnit tak, aby nakonec on sám oslavil olympijský triumf – něco, co historie amerického lyžování do té doby neznala. (Když pak na ZOH v Sarajevu 1984 vyhrál historicky první sjezdovou zlatou rebel Bill Johnson, uvedl, že jeho inspirací byl právě filmový Chappellet.)

Rozpočet filmu byl 35 milionů dolarů, i na tehdejší dobu skromný. Štáb musel šetřit, kde se dalo: scénu, kdy americký tým přilétá do Evropy, natočili na ženevském letišti, když herci odlétali domů do Ameriky. Ve filmu se Chappellet prodírá vlakem plným lidí – Redforda natočili ve skutečném vlaku nacpaném jugoslávskými gastarbeitery, když se vraceli z Ramadánu zpět na ubytovny. Když filmaři potřebovali pro Redforda rušnou horskou ulici, postavili ho mezi běžné chodce v Kitzbühelu. Dnes to mohou být standardní postupy, před padesáti lety avantgarda.

Jakkoli se film z valné části tváří dokumentárně, máloco je v záběrech pravda: děj se odehrává v olympijském Kitzbühelu (kde nikdy hry nebyly), natáčelo se hlavně ve Wengenu. Chappellet se sekretářkou Carole vyjíždí wengenskou lanovkou Mannlichen, aby z ní vystoupili a začali sjíždět scénickou krajinou nad Kitzbühelem. V průběhu jízdy se doslova z jednoho oblouku do dalšího mění záběry nasnímané ve Wengenu v jiné z Megeve. Režisér Ritchie nikdy předtím nerezíroval celovečerní film, producent Gregson nikdy takový neprodukoval. Hlavní kameraman, Angličan Probyn, nikdy nenatáčel v horách a nikdy předtím neviděl žád-

ného lyžaře. Když na to přišlo, Redford sám byl v té době neznámý herec na svou hlavní roli. (Měl za sebou sice právě dokončenou, později kultovní kovbojku Butch Cassidy a Sundance Kid, ale svět ji ještě neviděl – do kin šla až po dokončení Sjezdaře.)

Odtud taky pocházela zásadní komplikace: ještě předtím, než si Redford mohl stoupnout na lyže před prvními záběry kamery, měl nehodu na sněžném skútru a zle si pochroumal koleno, což zhatilo plány na jakékoli lyžařské záběry ve filmu. Redford byl unavený po dvanácti týdnech v koňském sedle, nesoustředil se. Vjel při zkracování si cesty skútreem do výmolu a narazil kolenem na motor. Skončil v nemocnici. „V počátečních scénách Sjezdaře vypadám nesvůj, právem: měl jsem příšerné bolesti. Na uzdravení nebyl čas. Dospěl jsem do bodu, z něž nešlo vycouvat,“ vzpomíná Redford.

Smluvním dodavatelem lyží do filmu byl americký Head, který štábu dodal množství nových rudých modelů Head Killy.

Dokážeš pochopit, proč někdo chce zničit tohle krásné místo jenom kvůli penězům? – řekl to od srdce, až to chladného právníka dojalo.

Současně Howard Head doporučil mladou univerzitní nadějí z Washingtonu, Joesu Jalberta, aby dubloval indisponovaného Redforda v lyžařských záběrech. Když si později v biografu Howard všiml, že hlavní protagonista sjíždí v romantické scéně dolů čerstvě zasněženými svahy na běžných černých Headech, a nikoli nových červených modelech, Jalbertovu naivní výmluvu, že byl prašan, a tak si vzal raději široké lyže, s humorem přijal. Byl sám lyžař a koneckonců, Jalberta do filmu doporučil on.

„Museli jsme ho vycvičit, aby byl schopen použít kameru skutečně rychle. Vypadá to jednoduše, ale nejsou to záběry z dovolené. Joe Jay se musel naučit, jak pracovat s osmikilovou arriflexou, když sjíždí ze svahu v plné rychlosti. Trvalo věčnost, než jsme získali stabilní použitelný záběr,“ vzpomínal režisér snímku Ritchie. „Obsazení rolí bylo v našich svízelných podmínkách zásadní. Jednak Gene Hackman (filmový kouč) nemá ego filmové hvězdy a je mu fuk, z jakého úhlu je zabírán. A Camilla (milénka Carole)

stejně jako Bob (Chappellet) oplývají klasicou krásou, kterou zkrátka nelze zachytit jinak než úspěšně. Bylo to zásadní kvůli rozpočtu i stylu natáčení. Nebyl čas na komplikované nasvěcování scén a podobně. Šlo o to vyrobit dokument, který upravíme. Neproběhly žádné čtené zkoušky a každý den jsme natáčeli na první dobrou ve snaze co nejvíc zachytit syrovou realitu.“

Proti tomuto vesměs amatérskému štábu s okrájeným rozpočtem, rozprostřeném ve Wengenu, stála impozantní filmařská konkurence: na opačné straně údolí se v Murrenu ve stejné době natáčel James Bond sjíždějící lauberhornský svah, tehdy hraný Georgem Lazenbym (V tajné službě jejího veličenstva, 1968). Všechna hlavní média se věnovala produkci tohoto filmu, předpokládanému želízku v příštím oskarovém ohni. Heli-koptéry nad Murrenem kroužily ostošest, pořizování záběrů velel Willy Bogner. Vše doslova na dohled z Wengenu.

Film Sjezdař musel počkat na oficiální uvedení následného trháku Butch Cassidy a dočkal se předpremiéry v září 1969. Redford i režisér Ritchie byli zděšení. Marketing Paramountu slíbil, že neznámý film nebude vyslán po hlavním filmu programu; slib nedodrželi a Sjezdaře pustili v Santa Barbaře po Půlnočním kovboji, následujícího roku trojnásobně oskarovému. „Horší to být nemohlo,“ hořce vzpomíná Redford. „Santa Barbara je důchodcovský azyl pro lidi z východu a vojáky. Po deseti minutách jsem viděl, že diváci se trousí ven.“

„Na Sjezdaři mi fakt záleželo, ale Paramount promarnil šanci. Nejdřív ho chtěli uvést s pompou jako dalšího Butche Cassidyho, já samozřejmě odporoval. Říkal jsem jim: Je to malý film, ne trhák. A tak změnili taktiku a uvedli film v rakouském Kitzbühelu jako aprés ski zábavu. Až později jsem se dozvěděl, co se skutečně odehrálo. Ocitl jsem se v rukou takzvaných distribučních profíků a zakusil jsem, že používají malé filmy typu Sjezdař jako skladiště nákladů. Když se nadělaly výdaje na jiných produkcích, připsali je na vrub naší reklamní kampaně.“ Redford na Sjezdaři nevydělal ani dolar – nedostal ani plat. Smutný osud filmu ale neumenšil slávu, které – v geniálně organické kombinaci s kovbojku Butch Cassidy – dosáhl. Koncem roku 1969 byl herec středem zájmu novin i televizi.

Sundance

Koncem šedesátých let Redford odjel do Utahu a za pět set dolarů koupil dva akry půdy na úpatí kopce týčícího se proti monumentální třítisícovce Timpanogos. Z pozemku se stal zárodek budoucího resortu Sundance. V dalších letech skupoval další půdu. Sám kempoval přímo na místě s úmyslem postavit dům pouze za pomoci místního stavitele. Jeho žena Lola bydlela s dětmi v bytě ve městě.

Redford s jeho filmovým trenérem Genem Hackmanem

Redford na Sjezdaři nevydělal ani dolar – nedostal ani plat.

Redford coby David Chappellet s filmovými červenými Heady Killy

Dům se stal pro Redforda posedlostí. Hotovou stavbu tvořilo 14 krovních konstrukcí, okna měřila 12 metrů a skýtala výhled na horu Timpanogos. Kolem domu rostly v hojném množství borovice. „Vídali jsme losy, jeleny, pumy, orly bělohavé, všechny druhy divokých zvířat, ale neměli jsme tekoucí vodu,“ vzpomíná Redford. „Když začalo sněžit, vodu na vaření a mytí jsme si rozpouštěli. V lednu bývalo sněhu nejvíc, to dům do poloviny zapadal sněhem a my jsme po cestě ke kaňonu sáňkovali. Když se za námi přijeli podívat příbuzní, trvalo hodinu, než se i se zavazadly dostali od brány do domu. Žili jsme jak v 19. století.“

„Při práci na domu se od základů změnil můj duševní rámec. Každodenní práce, otesávání kamenů, kopání a pohled na dům rostoucí mi před očima se hluboce vtiskávaly do duše. Věděl jsem, že patřím do kaňonu, který si mě neodvratně připoutal. Cítil jsem, že to, co stavím, je mnohem důležitější než celá Broadway.“ Timp se stal pro Redforda životní posedlostí; znamenal pro něj víc než rodinné útočiště. Šlo o místo s historií. Sám o sobě

prohlašoval, že v kaňonu nechal duši; že pro něj představuje kus Ameriky Johna Muira.

Ani Redfordův resort nevznikl na příslavné zelené louce; v místě už fungoval jednoduchý malý skiareál se dvěma vleký a bufetem nazvaným Kita-kai s blikajícím neonovým nápisem, na což Redford vzpomíná takto: „Dlouho jsem nedokázal rozluštit, co ten název znamenal. Obří neon byl v tom místě asi tak přirozený jako ropná věž na hladině oceánu. Vlastníkem byl starý mormonský pastýř ovcí Jake Stewart, který byl na misi v Samoe, malém státě v Oceánii. Nápis hlásal v maurštině – Vejdi a posluž si.“ Když Redford skupoval pozemky kolem pastvin pro ovce, skiareál mlel z posledního.

Jednou seděli Redford a jeho právník Frankfurt na ohradě usedlosti a obdivovali scenérie. Redford povídá: „Chci, aby mi to tady patřilo.“ „Co? Celá hora? Rád bys vlastnil celý kaňon?“ „Jo, chci mít jistotu, že to tu nikdo nepodělá. Myslim to vážně. Můžeme si to dovolit?“ Frankfurt vzpomíná, že se zamyslel – Redford neměl dost peněz, ale byl by z něho dokonalý správce. Redford se

totiž dozvěděl, že vlastník Stewart vyjednával s developery: „Dokážeš pochopit, proč někdo chce zničit tohle krásné místo jenom kvůli penězům?“ – řekl to od srdce, až to chladného právníka dojalo. Odpověděl: „Okay, chceš kaňon? Ne, nemůžeš si to dovolit. Ale pojďme to i tak zkusit. Jsou daňová zvýhodnění. Budme vynalézaví, mohlo by to vyjít.“

Frankfurt později vzpomínal: „Jako obchodní plán to nevypadalo zle, byly tu ale nevýhody a tu největší představoval sám Bob. Ano, chtěl zachovat kaňon a byl připravený provozovat skiareál, aby kaňon mohl financovat. Upřímně řečeno však chtěl všechno pro sebe. Nechtěl sněžná děla ani hotely. Chtěl přírodní panství, do něhož by zainvestoval sám sebe. A chtěl mu dát jméno, které mu bylo drahé.“

Sotva se nově pojmenované středisko Sundance stihlo zaběhnout, utrpělo těžký zásah. V roce 1973 otevřel konkurenční resort Park City o necelých třiceti kilometrech dál, ve vyšší poloze a s lepšími službami. Redfordův střediskový manažer Brent Beck vzpomíná, že dospěli do zlomového bodu: „Park City nás

Herec se svým před
nedávnm zesnulým synem
Jamesem (58)

srazilo na kolena. S příznivým sněhem byly naše možnosti výborné; problém byl v tom, že sníh často nenapadl do konce ledna, někdy ještě déle. Vydělat něco navíc se mi ale stejně podařilo jen z pronájmu půdy na chov ovcí a to nám trn z paty nevytrhlo. Jakmile se na scéně objevilo Park City, věděli jsme, že jdeme proti zdi a nepřežijeme, pokud něco nevymyslíme. Redford Sundance pravidelně jednou za rok dotoval z vlastní kapsy tři sta tisíce dolarů. Naráz ale bylo jasné, že ani to už dál nebude stačit. Začali jsme horečnatě honit místní rezidenty, aby své chaty pronajímali rekreativním, ale nikam to nevedlo. Bylo nám jasné, že s Park City nemůžeme dlouhodobě držet krok. Honili jsme se za umělým cílem.“

Hypotéka na resort byla na 98 % napsána na Redforda a splátky činily 360 tisíc dolarů ročně. „Nejdřív jsem si toho nevíšal, všechno se seběhlo moc rychle a mně šlo pouze o záchranu kaňonu. Aby se to podařilo, musel jsem pracovat, vydělávat. Neměli jsme peníze a já si začínal uvědomovat, že kolem nejsou lidi, kteří by projektu Sundance byli opravdu oddaní.“ Čím dál víc zainteresovaných lidí vidělo, že situace v Sundance je hotová katastrofa: „Morálka několika málo zaměstnanců byla nízká a vše se měnilo v noční můru. Každý pátek jsme se hnali do banky v Provo, abychom tam byli první a ujistili se, že ten zatracený šek s mizernou mzdou neodmítnou proplatit.“

Pochopit Redforda znamená především rozpoznat jeho bezpodmínečné odhodlání ochraňovat zemi. Pro lidi, co jej dobře znají, není jeho zaměření na krajinu překvapením. Prohlašuje, že se zamiloval do Ameriky, když jako chlapec v doprovodu matky první viděl Yosemiteký park. Uchvátila ho posvátnost původního životního prostředí a později se

stal jejím obhájcem. Když pak v padesátých letech objevil kaňon Provo, vnímal, že tam chce zapustit kořeny. Jakmile se tam usadil, začal kolem skupovat tolik půdy, kolik dokázal, aby zabránil zástavbě.

Redford čelil neustálému odporu ze strany místních starousedlíků, kteří jej od počátku považovali za vetřelce snažícího se prosadit vlastní priority. Jeho pozemky obklopovalo 300 akrů půdy v soukromém vlastnictví propojených místních. Se Sundance se každoročně přeli. Začínalo to už v lednu ve frontě na městské pluhy, kdy řešili, komu se odfrézuje sníh jako prvním. Ve svém uvažování nezohledňovali fakt, že Redfordův resort přinášel nějaké peníze místní ekonomice – jak přes zimu, tak hlavně z festivalového léta. Tyhle věci je však nezajímaly a už vůbec ne Redfordovo srdeční téma, diskuze o ochraně přírody. Chtěli hlavně opravy a nalákat do oblasti co nejvíc developerů.

Redfordova nikdy nekončící rozpočtová tíseň ohledně financování aktivit v Sundance skončila krokem věru málokým očekávaným – v prosinci 2020 po více než půl století vlastnictví a citlivého rozvoje Redford celý resort včetně lyžařského provozu prodal

dvěma investičním skupinám, které vzápětí oznámily plány na realitní rozvoj oblasti. Příznivci střediska na sociálních sítích jednomyslně sdíleli v lepším případě nostalgický stesk a smutnou skepsi, v horším neskrývané zděšení. PR reakce developerských skupin byla bleskurychlá; ještě téhož dne začala být zpráva o transakci uváděna hercovým vlastním komuniké, mj.: „Změna je nevyhnutelná. Kupující sdílejí naše hodnoty a zájem o zachování jedinečného charakteru resortu a zároveň ctí jeho historii, komunitu a přírodní krásy. Díky tomu jsou vhodní k zajištění toho, aby budoucí generace zde mohly i nadále nacházet útěchu a inspiraci.“

Nedávno zemřelý Redfordův syn James, jenž měl k otci vždy nejbližší, o stárnoucím herci vyprávěl: „Dlouho se ho snažím trochu brzdit. Říkám mu, aby se vrátil do Sundance; tam je jeho osud, tam je jeho nejzazší mez.“ Redford to dobře věděl a sám říkal, že rozpoznat mez znamená překročit ji. Zdá se, že vzápětí po odchodu syna to udělal.

V textu bylo citováno z historických ročníků magazínu SKI 60. a 70. let a Redfordovy knižní biografie od Michaela Feeney Callana ☺

Redford o svém lyžování

Když už lyžuju, je to jako šprtat se na zkoušku. Nemám dost času, tak se snažím urvat si, co se dá. Najezdit něco a rychle. Jde to ale stále hůř; začínám platit daň za své divoké ježdění, když jsem byl mladší. Lyžování je pro mě magnetické – a taky velmi smyslné. Jedna z mála věcí, která mi dává kompletní svobodu mysli. Jediná oblast, kde jsem plně sám sebou, sám za sebe, kde dokážu uniknout všem a všemu a osvobodit se, zcela. Jsem v tomto čím dál sobečtější. Věřím v lyžování, protože vím, co pro člověka může znamenat. Pokud lyžaři chtějí křičet nadšením, ať křičí. Ať se uvolní a dovolí vyjít na povrch všemu, co v nich je a vyjít chce. Lyžování je neuvěřitelné opojení.

Mé lyžování je plně chyb, dravosti, agresivity, ale taky vášně a nadšení! V dětství v Kalifornii jsem jezdil na vodních lyžích

a odnesl si odtud hodně zlovyků. Na vodě se musíte naklonit dozadu; čím víc jste vzadu, tím akčněji po vodě jedete. Celý svůj život na sněhu se pak mentálně nutím jít s těžištěm dopředu, a nikdy tam nejsem dostatečně. Navíc jsem si v mládí zranil záda a to mému násilnému tlačení se vpřed nepomáhá.

Jsem ale zvyklý lyžovat rychle a vím, kdy být vzadu ve správný čas, aby mě to zrychlovalo. Naučil jsem se lyžovat ze závodění, ne z rekreačních začátků. Závodění bylo tím, co mě na lyžování upoutalo. Miluju lyžování natolik, že je mi fuk, jestli jízdu pokazím – dokud jezdím rychle a užívám si vzrušení. Nepřestávám ani kvůli obědu. Nezastavuju. Nechci vypadávat z rytmu. Protože jezdím rychle, začal jsem na dlouhých lyžích a už z nich neodešel. Nejradši používám 205 cm, jen do boulí si beru 195cm délku.

